



ASIAN DEVELOPMENT BANK

Кыргыз Республикасы: Каржылоо булактарына мүмкүнчүлүктү кеңейтүү максатында Бай Түшүм Банкына приоритеттүү камсыздалбаган насыя берүү

Долбоордун аталышы	Каржылоо булактары мүмкүнчүлүгүн кеңейтүү максатында Бай Түшүм Банкына приоритеттүү түрдөгү камсыздалбаган насыя берүү		
Долбоордун номери	48348-001		
Насыя алуучу / Компания	Бай Түшүм Банкы (БТБ)		
Өлкө	Кыргыз Республикасы		
Географиялык жайгашышы			
Расмий бекитүү номери			
Тиби/жардам көрсөтүүнүн модалдуулугу	Насыя	10 миллион АКШ доллары	Каралууда
Стратегиялык күн тартиби	Элдин бардык катмарларын камтыган өнүгүү		
Өзгөрүүгө алып келүүчү күчтөр	Гендерлик теңчилик жана Негизги багыттоо Жергиликтүү башкаруу жана дараметти өстүрүү Билимдин негизиндеги чечимдер Өнөктөштүк Жеке секторду өнүктүрүү		
Сектор, кичи сектор	Каржылоо – чакан жана орто ишгердүүлүктү каржылоо жана лизинг		
Гендерлик теңчилик жана Негизги багыттоо	Эффективдүү гендерлик негизги багыттоо		
АөБнын жооптуу департаменти	Жеке сектордогу операциялар департаменти		
АөБнын жооптуу бөлүмү	Жеке секторду каржылоо мекемелеринин бөлүмү		
АөБнын жооптуу адиси	Мониша А. Херманс		

Долбоордун
спонсор(лор)у

Сүрөттөлүшү

Кыргыз Республикасындагы кичи жана орто ишканаларын каржылоо (КОИ) максатында, бул долбоордун алкагында Бай-Түшүм Банкына (БТБ) 8 миллион долларлык приоритеттүү түрдөгү камсыздалбаган насыя берилүүдө. КОИлер Кыргызстандын ИӨП-сынын 40%б жана иш ооруднарын түзүүдө 60% ээлейт. Бирок, Экономикалык Кызматташуу жана Өнүгүү Уюмунун 2013 жылдагы отчетуна таянсак, Кыргыз Республикасындагы көпчүлүк жеке ишкерлер жана КОИлердин эң негизги көйгөйлөрүнүн бири – бул каржылоого жеткендик. :Жеке секторун насыялоонун пайызы 2012-жылга караганда 2013-жылы 28,5%дан 34,5%га өскөнү менен, эеке насыялоонун ИӨПдагы пайызы 16,3% түзүп дагы эле төмөн болууда. Бул көрсөткүч Казахстандын 20,3%нан жана Өзбекстандын 24,6%нан төмөн. Буга кошумча болуп, Кыргызстан Орто Азия мамлекеттеринин ичинде жакырчылык боюнча экинчи оорунда турууда, анткени калкынын үчтөн бир бөлүгү жакырчылык деңгээлинен төмөн жашоо сүрүүдө. Кардар/спонсор: БТБ 2000 жылы ACDI/VOCA тарабынан, Швейцариялык CARITAS жардам берүү агенттигинин жардамы менен түзүлгөн. CARITAS жеке ишкерлер, сатуучулар, фермерлер, жана майда менен орто дыйкан чарбаларына микронасыялоо кызматтарын сунуштаган жардам берүү агенттиги. 2000 жылдардан баштап микро насыя мекемеси катары иштеп келип, 2012-жылдын ноябрь айында БТБ банк лицензиясын алды. БТБ-нын негизги акционерлеринин ичине 46,3%на ээ болгон Бай-Түшүм Микрокредиттик Агенттик Каржылоо Фонду, ар бири 15,2%на ээ болгон Triple Jump, Blue Orchard Жеке Инвестициялык Фонду, жана Credit Suisse Микрофинансы Фонду, жана 8,1 %на ээ болгон жеке тараптар кирет Жалпы рыноктун көлөмүндө (2013-жылдын аягына жалпы активдер суммасы жана жалпы насыялар боюнча ченелгенде) БТБ Кыргыз Республикасында жетинчи орунду ээлейт). Жеке ишкерлерге, майда жана орто ишканаларга, жана кичи корпорацияларга финансылык кызмат сунуштоо аркылуу, жалпысынан БТБ 32 000 кардарларга кызмат көрсөтөт. Кыргыз Республикасы боюнча, БТБнын 7 филиалы, 45 кассасы жана 11 өкүлчүлүк офистер бар. Болжол менен алганда, БТБнын насыялоо портфолиосунун 90% Бишкектин сыртында, жана кардарларынын 36% аялдар. 2014-жылдын 30-июнуна Банктын жалпы активдери 138,2 млн АКШ долларын түзүп, таза кирешеси 471 800 АКШ доллар, жана инвестициялары 17,4 млн АКШ долларын түзгөн. 2013-жылы капиталдын рентабельдүүгү коэффициенти көрсөткүчү 7,7%, ал эми

активдер рентабельдүүгү коэффициенттери көрсөткүчү 1,1% түзгөн. 2010-жылдагы саясий кризиске карабастан, БТБ тегиз калыптанып өнүгүүдө. БТБнын башкаруусу БТБны ичке максаттуу микрофинансылык насыя берүүчү мекемеден көп тараптуу банк деңгээлиндеги насыя берүүчүгө өзгөртүүдө. Бул кризистен кийин ачылган мүмкүнчүлүктүрдү колдонуу, жана өкмөттүн жеке кичи жана орто ишканаларга мүмкүнчүлүктөрдү кеңейтүүчү жана ийкемдүү чөйрөнү түзүп берүү иш-аракеттерин эске алуучу банктын өнүгүүсүн кийинки фазасы. Бул өзгөрүүлөр Эл Аралык кызматташуу фонду тарабынан техникалык көмөктөшүү түрүндө да колдонуп келүүдө. Банктын жалпы өндүрүмдүк насыя портфолиосу 102,4 млн АКШ доллары (2014-жылдын июнь айы), анын ичинен 23% - бул кичи жана орто ишканаларына берилген насыялар (23,5 млн АКШ доллары). Банктык долбоорлор кичи жана орто ишканалар портфолиосунун 2016-жылдагы өсүүсү 62,5 млн АКШ долларын түздү. Банктын кичи жана орто ишканалар портфолиосунун болжол менен 30% деноминацияланган доллардык насыяларды түзөт. Активдер сапаты жакшы абалда. 2014-жылдын 30 июнуна, жалпы насыялардын жалпы насыялык портфелинин көрсөткүчтөрү 0,9% түзөт, анын ичинен кичи жана орто ишканалар үчүн көрсөткүч 1,4%га барабар.

Максаты жана иш көлөмү

Узак багыттуу каржылоого жетишкендик. Берилген насыя Кыргыз Республикасындагы майда, кичи жана орто ишканаларга (МКОИ) жогорку зарылчылыктагы орто жана узак мөөнөттүү каржылоого жетишкендигин жакшыртат, анткени учурда мамлекеттин каржылоо секторунун төмөнкү деңгээлинен улам, алардын каржылоого жетишкендиктери абдан төмөн.

Техникалык көмөк көрсөтүү. Техникалык көмөктөшүү (ТК) БТБнын депозиттик мобилизациясын жакшыртат, жана мобилдик банк кызматтары жана финансылык сабаттуулукту жогорулатуу программалары аркылуу алыскы айылдар менен фермерлерге жетип жаңы продукттарды иштеп чыгарганга көмөк көрсөтөт. Финансылык сабаттуулукту жогорулатуу программалары жеке кожолук деңгээлдеги насыя алуучулардын ашыкча карызга батуу маселесине көңүл буруу менен бирге конкурентүүлүктү жана баардык коомдук катмарларын камтууну түртмөлөйт. БТБнын башкаруусу жана акционерлери менен биргеликтен тыгыз жана түзмө-түз мониторинг жана диалог аркылуу, АӨБ ортодогу кызматташтыкты чындап, Орто Азия регионунда баардык коом катмарларын камтыган бизнес мүмкүнчүлүктөрүн өнүктүрүүгө салымын кылат.

Гендердик негизги багыттоо. АӨБ БТБнын аял-жеке

	<p>ишкерлерин камтуусун күчтөөгө жана аялдарга тиешелүү ички саясаттарын бекемдөөгө аракеттенет. Дизайны боюнча, бул долбоор эффективдүү гендрелик негизги багыттоо катары категорияланат. Эң негизги талаптар, бул аялдар жетектеген МКОИ жалпы насыя портфолионун жок дегенде 20% түзүш керек, жана БТБ аял ишкерлер талмагын спонсорлоп берүү керек.</p>
Өлкөлүк жана регионалдык стратегияларына байланышы	<p>Сунушталган инвестиция финансылык секторун калыптоо аркылуу жана МКОИлерге шаардык жана айылдык деңгээлде каржылоодон-каржылоо аркылуу институционалдык жана финансылык өнүгүүгө колдоо көрсөтөт. ТКнүн дараметти өнүктүрүү аркылуу, финансылык өнүгүү да колдоого алынат, бул БТБга каржылоого-каржылоо берүүсүн күчөйт. Кыргыз Республикасынын 2013-2017 жылдары ишке ашуучу Улуттук Туруктуу Өнүгүү Стратегиясы (УТӨС) туруктуу экономикалык өсүү, ийкемдүү бизнес чөйрөсүн түзүү жана жеке секторун өнүктүрүүдө мыйзам күчүн бекемдөө аркылуу туруктуу коомду курууга жана элдин жашоо деңгээлин жогорулатуу максатын көздөйт. Каржылоого жетишкендикти кеңейтүү, өзгөчө банк секторундагы жеке секторуна аралашуусу аркылуу узак-мөөнөттүү каржылоого жетишкендикти куруу мамлекеттин эң приоритеттүү көйгөйлөрүнүн бири. АӨБнын 2013-2017-жылдык мамлекеттик өнөктөштүк стратегиясы УТӨСтү толугу менен колдойт. Банктар аркылуу каржылоого жетишкендикти кеңейтүү АӨБнын Кыргыз Республикасында 2014-2016-жылдары ишке ашырылуучу операциондук бизнес-планында коюлган максаттардын бири. Долбоор УТӨС, мамлекеттик өнөктөштүк стратегиясы, жана мамлекеттик бизнес план менен толугу менен шайкештикте, анткени бул долбоор МКОИлердин каржылоого мүмкүнчүлүгүн кеңейтет, жана ошондой эле каржылоо секторундагы жаңы продукттардын өнүгүүсүн колдойт. Ошондой эле, бул долбоор Өзгөчө аялдар жетектеген МКОИлерге каржылоого мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүүчү коомдук сектордо ишке ашып жаткан Аял Ишкерлердигин Колдоо Долбоорун (Япониянын Жакырчылыкты Азайтуу Фондусу тараптан каржыланууда) жана Кыргыз Республикасында Инвестиция Климаты жана Өнүктүрүү Программасын толуктайт.</p>

Коргоо иш чараларынын категориялары	
Айлана чөйрө	FI
Аргасыздан жер которуу	FI
Жергиликтүү калк	FI

Экологиялык жана социалдык аспектилердин чыгарылган жыйынтык көрсөтмөсү

Экологиялык аспекттер	Айлана чөйрөгө таасир тийгизүү боюнча FI категориясы
Аргасыздан жер которуу	Аргасыздан көчүрүүгө таасири боюнча FI категориясы
Жергиликтүү калк	Жергиликтүү калкка таасири боюнча FI категориясы
Катышуу, консультациялар жана өнөктөштөр менен биргелешип иш алып баруу	БТБ иш-аракетинде мамлекеттик жумуш мыйзамдарынын негизинде иш жүргүзөт; АӨБнын социалдык коргоо стратегиясынын талаптарын кармайт; эл аралык негизги жумуш стандарттарын кармайт. Регулярдык түрдө БТБ АӨБна төмөнкү тууралуу маалымдап турат: (i) айтылган мыйзамдарга жараша иш жүргүзгөндүгү тууралуу, жана (ii) кылынган иш чаралар тууралуу. Тиешеси бар адамдар тууралуу маалымат менен консультациялар АӨБнын тиешелүү талаптары алкагында жүргүзүлөт. Эффективдүү гендерлик негизги багыттоону колдоо максатында проактивдүү гендерлик көйгөйлөр долбоорго киргизилет.

Долбоорду ишке ашыруу графиги

Долбордун концепциясын жактыруу	-
Комплекстүү текшерүү	
Жетекчиликтин жалпы кеңешмеси	-
Долбоорду жактыруу, бекитүү	01-Янв., 2015
Долбоор боюнча жалпы акыркы карап чыгуучу миссиясы	10-Авг., 2015

Долбоор жөнүндө маалымат долбоор же программа боюнча жалпы жыйынтыкталган маалыматты камтыйт. Долбоор жөнүндөгү маалымат өзгөрүп кете тургандыгына байланыштуу, кээ бир маалымат анын алгачкы версиясына кирген жок, бирок даяр болоору менен берилип турат. Сунушталган долбоордо алдын ала жана божомол маалымат гана көрсөтүлгөн.

Бул Долбоор тууралуу маалымат бюллетенинде көрсөтүлгөн маалыматты АӨБ колдонуучулар үчүн ресурс катары гана сунуштоодо, жана эч кандай түрдөгү кепилдик жок деп эскертүүдө. Жогорку сапаттагы мазмүндү сунуштаганга аракеттенүү менен бирге, АӨБ бул маалыматтын учурдагы абалын гана берет, эч кандай коммерциялык колдонуу, кандайдыр бир максатка колдонуу, керектөөгө кепилдик бербейт, жана автордук укуктарды сактоого же бузууга кепилдик бербейт. Маалыматтын туурасы жана толуктугу тууралуу АӨБ эч кандай кепилдик бербейт.